

СОВЕТ
СРЕДНЕАТЫНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д. 2а, д.Нижние Аты ,
Арский муниципальный район, 422016

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА АТЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Үзәк урамы, 2а йорт, Тубән Аты авылы,
Арча муниципаль районы, 422016

Тел. (84366)5-07-35, факс (84 3665-5-07-35). E-mai Sat.Ars@tatar.ru

Урта Аты авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ

« 10 » ноябрь 2016 ел

№ 29

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Аты авыл
жирлегендә мәет жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен раслау
турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары
турында» Федераль закон, «Күмү һәм күмү эше турында» Федераль закон,
муниципаль берәмлек уставы нигезендә Татарстан Республикасы Арча
муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Аты авыл
жирлегендә урнашкан жирләрне карап тоту буенча кушымта итеп бирелгән
Кагыйдәләрне расларга

2. Әлеге карарны гражданныр күпләп жыела торган урыннарда стендларда
игълан итәргә һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көненнән үз
көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Урта Аты авыл жирлеге башлыгы



Мухамадиев Я.З

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлегендә жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Жирләү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Баш дөүләт санитария табибының «Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлеге зиратларын, биналарын һәм корылмаларны урнаштыруга, күмүгә һәм тотуга гигиеник таләпләр. СанПиН 2.1.2882-11» карары һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Уставы нигезендә эшләнде һәм каберлекләргә һәм күмү урыннарын карап тотуны җайга сала.

1.2. Турыдан-туры күмү һәм күмү буенча хезмәтләр күрсәтү үлгән кешенең туганнары да, алар күмү өчен кирәкле документлары булган ритуаль хезмәтләр күрсәтә торган коммерция оешмалары һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан да гамәлгә ашырылырга мөмкин (үлем турында таныклык, кремация турында белешмә).

1.3. Авыл жирлеге территориясендә зиратларны карап тоту, эксплуатацияләү һәм кабер ташлары урнаштыруга экологик нормалар, санитария, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләре, шулай ук регионның жирле халкының, шулай ук башка милләтләрнең һәм халыкларның гамәлдәге традицияләре, гореф-гадәтләре һәм йолалары нигезендә башкарыла.

II. Зиратларны карап тоту

2.1. Зиратлар экологик нормалар, санитария, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә бирелгән кабер, склеплар, шулай ук жирләү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар урнаштыру өчен жир кишәрлекләргә була. Зиратлар матди мәдәни мирас объектларына карый ала.

2.2. Зиратлар муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары карамагында, аларга аларны тиешле хәлдә тоту һәм төзекләндерү бурычы йөкләнә.

2.3. Зиратлар муниципаль милек реестрына кертелергә тиеш. Зиратларның жир участкалары, шулай ук зиратларның инфраструктура объектлары булган биналар, корылмалар һәм корылмалар Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә муниципаль милеккә рәсмиләштерелергә тиеш.

2.3. Түбәндәге территорияләрдә зиратлар урнаштыру рөхсәт ителми:

- үзекләштерелгән су белән тәэмин итү чыганакларын һәм минераль чыганакларны санитар саклау зоналарының беренче һәм икенче поясларында;

- грунт суларының иң биек урында торучыларын белән жир өстеннән ике метрдан да кимрәк ераклыкта булуы, шулай ук нык агып торучы, кисәүләргә һәм сазланган катламнарга төшүе белән;

- хужалык-көнкүрөш ихтыяжлары өчөн файдаланыла торган күллөр, елгалар һәм башка ачык сулыклар ярларында, коену һәм мэдәни-савыктыру максатларында;

- су басу, су басу зоналары чикләрендә;

- жир өсте су объектларының су саклау зоналары чикләрендә, аларның киңлекләрен исәпкә алып, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнә торган.

2.4. Яңа төзелә торган зират астындагы участок түбәндөгә таләпләргә жавап бирергә тиеш:

- торак пунктка, ачык сулыкларга каршы, шулай ук хужалык-эчәргә яраклы һәм көнкүрөш максатлары өчөн грунт суларын файдаланганда, бер якка авышлык булу;

- грунт суларының максималъ торуы вакытында жир өстеннән кимендә ике метр ераклыкта грунт суларының тору дәрәжәсе бар. Жир өслегеннән ике метр чамасы югарырак булганда, кишәрлек бары тик кремациядән соң күмү өчөн зират урнаштыру өчөн генә файдаланылырга мөмкин;

- 1,5 м тирәнлегендә кипкән, пористик туфрак (комлы), 6 - 18% чикләрендә туфрак дымлылыгы белән түбәнрәк.

2.5. Зиратлар территорияләрендә инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтле төркемнәре өчөн уңайлы мохит оештырылырга тиеш.

2.6. Күчмә автомобиль юллары зиратларга каты өслекле булырга тиеш.

2.7. Зират территориясе периметр буйлап чикләнергә тиеш.

2.8. Зиратларның керү зонасында түбәндөгеләр күздә тотылырга тиеш:

- зиратның һәм жәназа эшен оештырган өчөн вәкаләтле органның исемен күрсәтеп, керү төркеме (автотранспорт өчөн чыгу һәм килүчеләр өчөн чыгу урыны);

зиратның биналарның урнашуын (алар булган очракта), юлларны, аллеяларны, тарихи һәм мемориаль каберләрне һәм башка объектларны билгеләп, схематик планы;

- техник ихтыяжлар өчөн сулы туплау баклары;

- чүп савытлары;

- килүчеләр өчөн санузеллар;

- килүчеләргә ял итү өчөн эскәмияләр;

- зиратларга бару кагыйдәләре, гражданның хокуклары һәм бурычларын игълан итү һәм администрация күрсәтмәләре өчөн белешмә-мәгълүмати стенд.

2.9. Мәет күмгән гражданның (оешмалар) кабер өстендөгә корылмаларны һәм яшел утыртмаларны (рәсмиләштерелгән кабер калкулыгы, һәйкәл, цоколь, чәчәклек, күмү турында кирәкле мәгълүматлар) үз көчләре белән йә шундый хезмәтләр күрсәтүче предприятие көче белән карап тотарга тиеш.

2.10. Жирләү турында белешмәләр булмаганда һәм (яисә) аларның тиешенчә булмавы турында алар күмгәннән соң 15 ел узганнан соң хужасыз дип таныла.

2.11. Зиратларны төзекләндерү, капиталъ ремонтлау, аларны тиешле хәлдә тоту, чыгымнарның аерымы маддәсе буенча акча бүлөп, жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Зиратларны карап тотуга һәм төзекләндерүгә шулай ук юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре кулланылырга мөмкин.

2.12. Зиратлар, аларның дини конфессиягә һәм жирле традицияләргә керүен исәпкә алып, көн саен күмү һәм йөрү өчөн ачык булырга тиеш.

2.13. Зират территориясендә жәмәгәт тәртибен һәм тынлыкны бозарга, алкогольле, наркотик һәм башка исерек хәлдә булырга, кабер ташларына һәм яшел үсентеләргә зыян килергә, шулай ук корыган үләнне, яфрактарны, ылыслык һәм агач ботакларын, куакларны яндырырга, терлекләр һәм башка йорт хайванын

көтү, жыләк-жимеш утыртмалары утырту, авыл хужалыгы культураларын үстерү тыела.

2.14. Зиратларда жирләүләрне теркәү һәм кабер ташларын теркәү һәм кабер ташларын теркәү кенәгәләре тутырылырга тиеш. Мәет жирләү хокукын бире торган барлык документлар билгеләнгән тәртиптә сакланырга тиеш.

2.15. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

- зират территориясендә тиешле тәртип һәм әлеге Кагыйдәләр һәм законнарның башка актлары нигезләмәләре таләпләрен төгәл үтәү;

- төп һәм икенче дәрәжәдәге юллар (кар чистарту, боз шуу, ком сибү һ.б.) буенча каршылыксыз йөрү һәм төп аллея буйлап узу мөмкинлегә;

- искергән (кипкән) агачларны аумасын һәм кабер ташлары бозылмасын өчен вакытында кисү;

- зират территориясеннән көнкүреш калдыкларын вакытында алып чыгу;

- инженерлык корылмаларының төзеклегә, тышкы киртәләрне, биналарны һәм корылмаларны, юллар, инженерлык челтәрләре һәм корылмаларны агымдагы һәм капитал ремонтлау һәм яшәлләндерү;

- жирләү өчен гражданның (оешмаларга) аларның заявкалары буенча бушлай участкалар бирү;

- тиешле күләмдә инвентарь (көрәк, тырма, чиләк, ябалак, буран, носилка һ.б.) һәм аны гражданның каберләренә карау өчен бушлай (расписка астында);

- намазлы һәйкәлләр төзү тәртибенәң үтәләшен, территорияне яшәлләндерү өчен агач һәм куаклар токимнарын дәрәс сайлап алуны тикшереп торү;

- искереп искергән һәйкәлгә килү турында, аны тиешле рәвешкә китерү таләбе белән күмгән кешенәң туганнарына вакытында хәбәр итү;

- намогик һәйкәлләрнең сакланышы, ә урланган, жимерелгән, ватылган очракта - хокук саклау органнарына һәм кызыксынучы затларга хәбәр итү;

- янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү, янғынга каршы яктагы калканнарны кирәкле күләмдә туплау;

- зиратның бөтен территориясен кимендә ике тапкыр генераль жыештыру үткөрү;

2.16. Зират хезмәтләреннән файдаланучы гражданның (оешмалар) түбәндәгеләргә хокукы:

- тиешле дини конфессия зиратында вафат булганнарны жирләү өчен бушлай участка алырга;

- санитария һәм башка кагыйдәләргә һәм нормаларга каршы килми торган дини йолаларны һәм жирле традицияләренә үтәп, күмү йоласын башкарырга;

- ритуаль хезмәт күрсәтүләрдән файдаланырга һәм билгеләнгән тарифлар буенча аларны түләргә;

- кабер участогында чәчәкләр утыртырга;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары белән килештереп, күмү участогын рәсмиләштерүгә таләпләр нигезендә намогик һәйкәлләр билгеләргә.

2.17. Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- һәйкәлләрне, мемориаль такталарны һәм башка кабер ташларын жирле үзидарә органнары белән килештермичә урнаштырырга, күчерергә, яңадан эшләргә һәм төшерергә;

- кабер өстендәге корылмаларны, зиратны жиһазлауны бозарга, территорияне корырга;

- яшәл утыртмаларны кисәргә, чәчәкләрне өзәргә;

- этләр йөртергә, йорт кошлары һәм терлекләр көтөргә;
 - учак ягу, ком, балчык һ.б. табу, дерн кисү, төзелеш һәм башка материаллар запасларын калдыру;
 - ул ябылганнан соң зират территориясендә булу;
 - инвалид-инвалидлардан һәм картлардан (60 яшьтән өлкәнрәк) тыш, шулай ук аларны озата баручы затлардан тыш, автомобильләрдә, мотоциклларда һәм башка хәрәкәтләнү чараларында, жирле үзидарә органнары рәхсәтеннән башка керергә;
 - кабер ташларын алмаштырганда яисә күмү урынында төзекләндерүне башкарганда, демонтацияләнгән кабер ташларын калдырырга;
 - агачлар һәм башка яшел үсентеләр утыртуны муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары белән алдан язмача килештермичә башкарырга.
- 2.18. Зиратка килүчеләр зиратта әлегә Кагыйдәләрне үтәргә тиеш.
- 2.19. Кабер өстендә мәсхәрәләү, шулай ук кабердә яки кабердә булган предметларны урлау гамәлдәге законнарда каралган җаваплылыкка китерә.

III. Күмү урыннары, кабер ташлары, күмү урынын киртәләү

- 3.1. Жирләүләр түбәндәге төрләргә бүленә:
- бер кабергә - ялгыз гражданныр һәм дөүләт яисә муниципаль бюджет хисабына күмелгән (һәлак булуучылар) өчен;
 - 2-6 кабергә - гаилә каберләре, шул исәптән склеплар һәм пантеоннар;
 - 7-10 кабер - ыруглык каберләре, шул исәптән склеплар һәм пантеоннар;
 - төркем белән 6-20 кабергә - авария һәм һәлакәт корбаннары өчен.
- 3.2. Мәет жирләү участогының күләме түбәндәгечә:
- бер үлгән кешене күмү өчен 1,2 м x 2,2 м;
 - 2,5 м x 2,2 м ике үлгән кешене күмү яки үлгән туганын күмәргә өстәмә урын биргәндә.
- Гаилә-нәсел һәм төркем каберләренең зурлыгы бер үлгән кешене күмү өчен кабер зурлыгына пропорциональ рәвештә һәм башка күмү урыннарына тоткарлыксыз кереп китү мөмкинлеге белән билгеләнә.
- 3.2. Яңа (ирекле) участокны күмү урынына биргәндә, жирләү урынына дүрт якның берсе белән күмү урынының бөтен озынлыгы буйлап ирекле керү тәэмин ителергә тиеш. Кабер янына ирекле керү мөмкинлеген тәэмин итә торган юл киңлеге 0,5 метрдан да ким була алмый.
- 3.3. Намогил корылмалары күмү өчен бирелгән кишәрлек чикләрендә урнашырга тиеш. Кабер коймаларын очлы һәм чәнечкеле элементлар белән кую килүчеләрнең һәм хезмәт күрсәтүче персоналның имгәнүләрен булдырмас өчен ярамый. Намазлы корылманың (кабер ташларының) биекlege 2,5 метрдан, кабер коймаларының биекlege 0,8 метрдан артмый.
- 3.4. Зиратларда намогик корылмалар урнаштыру яки алмаштыру белән бәйле барлык эшләр әлегә зиратлар урнашкан вәкаләтле органнар рәхсәте белән башкарыла.
- Налоглы корылмалар урнаштыру эшләрен уздыруга рәхсәт бирү һәм бирү түбәндәге төрлөктә гамәлгә ашырыла:
- жирләү урыны өчен җаваплы зат яисә нотариаль расланган ышаныч кәгазе нигезендә аның вәкиле булган зат күмер корылмаларын урнаштыруга рәхсәт бирү үтенече белән вәкаләтле органга гариза жиберә (жирләү урыны өчен җаваплы зат гариза бланкын, яисә аның вәкиле карамагында зират булган вәкаләтле органда ала). Гаризага каберлек өстендәге корылма (эскиз, фотография яки тасвирлама) турында мөгълүмат кушымта итеп бирелә;

- гаризаның тулы бланкы (кушымта белән) гариза биргән көнне исәпкә алу журналында вәкаләтле орган тарафыннан теркәлә;

- вәкаләтле орган тарафыннан кергән гаризаны (кушымта белән) карауның, күмертү корылмаларын урнаштыруга рәхсәтне рәсмиләштерү һәм бирү гаризаны теркәгәннән соң 20 эш көненнән дә артмаска тиеш.

Әгәр гаризада дәрәс булмаган белешмәләр һәм (яисә) гаризага кушымтадагы намазлык корылмалары турында мәгълүмат күрсәтелгән булса, вәкаләтле орган намазлык корылмаларын урнаштыруга рәхсәтне рәсмиләштерми һәм бирми.

Вәкаләтле орган, күмү урыны өчен җаваплы заттан йә нотариаль таныкланган ышанычнамә нигезендә аның вәкиле булып торучы заттан шундый рәхсәт бирү турында гариза булмаган очракта, күпкырлы корылмалар урнаштыруга рәхсәт бирүдән баш тарта.

әгәр кабер корылмаларын урнаштыру күздә тотыла торган җирләү урынына карата җирләнгән кешенең туганнары арасында суд тәртибендә карала торган бәхәс бар икән, җирләү корылмаларын урнаштыруга рәхсәт бирүдән баш тартырга мөмкин.

Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыруга рәхсәт бирүдән баш тарту вәкаләтле орган тарафыннан рәсмиләштерелә.

кабер ташлары (кабер ташлары, стела, обелиск рәвешендәге һәйкәл, чардуган, плитә, скульптура, таш, тәре, түбәле склеп, пантеон, мавзолей, эчке киңлекләре яки урыннары булган, шул исәптән ротонда рәвешендә, шулай ук саркофага рәвешендә) тиешле документларда теркәлә. Җирләү урыны өчен җаваплы кешегә кишәрлекнең урнашу урыны һәм күләмнәре турында тамга куелган үрнәктә җирләү турында таныклык, кабер (җирләр) тибындагы биографик мәгълүматлар, билгеләнгән намогик корылма тибы һәм күмү урыны өчен җаваплы зат турында таныклык бирелә.

3.5. Кабер өсте корылмалары(кабер ташлары), чардуганнар һәр зиратның архитектур-ландшафт мохитенә, мораль-этик нормаларга (традицияләргә) туры килергә тиеш.

3.6. Зиратның архитектур-ландшафт тирәлегенә туры китереп, кабер коймалары куймыйча күмү каралган урыннар территориясендә кабер чардуганнары урнаштыру тыела.

3.7. Әлеге кагыйдәләрне бозып куелган кабер корылмалары яисә аларның өлешләре сүтелергә тиеш.

Әлеге кагыйдәләр таләпләрен бозган, зират урнашкан вәкаләтле органнар тарафыннан җирләү урыннары теркәлгән затларга хәбәр җибәрелгән көннән алып өч айдан да артмаска тиешле әлеге хокук бозуны бетерү эшләрен башкару вакыты күрсәтелгән хәбәрнамә җибәрелә.

Бер үк вакытта күмү урынында трафарет (хәбәр) куелган, кабер өсте корылмасы (кабер ташларын) яки әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китерү кирәклегенә турында кисәтү куела.

Тиешле хокук бозуны бетерү таләбе билгеләнгән срокта үтәлмәгән очракта, зират урнашкан вәкаләтле орган тиешле намазлык корылмасын яисә аның өлешен суд карары нигезендә мәҗбүри сүтә.

Гадәти рәвештә сүтелгән кабер өсте корылмалары махсус билгеләнгән урыннарда саклана һәм милекчеләргә, әлеге мөлкәткә хокукны раслый торган документлар күрсәтелгәндә, мәҗбүри сүтү һәм корылманы(кабер ташын) саклау буенча эшләр хақы түлөгәннән соң, кире кайтарыла. Алынган акчалар зират карамагында булган муниципаль берәмлек бюджетына керә.

Ясалган кабер өсте корылмаларын, шул исәптән махсус билгеләнгән урыннарда зират коймаларын мәжбүри сүтү көненнән 1 ел дәвамында саклау гамәлгә ашырыла.

Мәжбүри сүтү һәм кабер өсте корылмасын саклау эшләренең бәясе зиратлар урнашкан җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Мәжбүри сүтү көненнән 1 ел узгач, ихтыяҗы булмаган корылмалар утильләштерелә.

3.8. Колумбарийларны һәм үлгәннәрнең көле салынган савытларын күмү өчен, зират территорияләрендә махсус бүлеп бирелгән җир кишәрлекләрендә урнаштырырга яки зират периметры буйлап зират территориясен саклау һәм зират территориясен коймалар белән тотарга кирәк.

IV. Каберләргә карап тоту һәм кабер ташлары кую

4.1. Мәет җирләгән гражданныр һәм оешмалар каберләргә һәм кабер ташларын тиешле хәлдә тотарга тиеш.

4.2. Аерым җирләүгә бирелгән кишәрлек чикләрендә, җирле үзидарә органнары белән килештереп, кабер ташы кую (корылма) рәхсәт ителә. Кабер ташларын мәетне җирләгәндә ясалган җир өемнәре утыртылганнан соң, кирәкле фундаментлар урнаштырып куярга киңәш ителә.

Скульптура һәйкәлләре яисә махсус архитектура рәвешендәге корылмалар бюстларын урнаштыру муниципаль берәмлекнең проект-смета документациясе һәм җирле үзидарә органнары карарлары булганда гына рәхсәт ителә.

4.3. кабер ташлары югарылыгы буенча түбәндәге максималь зурлыктардан артмаса тиеш:

һәйкәлләр - 2 м;

- чардуганнар - 0,8 м;

цоколь - 0,18 м.

4.4. Күрше җир биләмәләрен һәм буш җир кишәрлекләрен яулап алып, металл һәм башка киртәләр, корылмалар урнаштыру тыела.

4.5. һәйкәлләр, стеллалар, мемориаль такталар, башка истәлекле билгеләр һәм кабер өстендәге корылмалар урнаштыру тыела;

4.6. Әлеге урында чын күмү турындагы белешмәләргә чагылдырмый торган яңа кабер ташлары урнаштыру яисә булган кабер ташлары өстенә язучылар кую тыела;

4.7. Барлык намогия һәйкәлләре аларны урнаштырган гражданныр һәм оешмаларның милке булып тора. Тиешле карап тоту булмаган очракта, 3 елдан соң кабер ташлары алынырга мөмкин. Кабер өстендәге корылмаларны алу элементларны мәжбүри тасвирлап, җирле үзидарә органнары тарафыннан алу актын рәсмиләштереп рәхсәт ителә. Кабер өстендәге корылманы алу аркасында тотылган чыгымнар корылма хужасы тарафыннан түләттерелә.

4.8. Зиратларны карап тоту эшләрен башкаруга муниципаль заказны төзү һәм урнаштыру җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла, алар карамагында зират мәгълүматлары ята.

4.9. Зиратларны карап тоту эшләрен башкару документларында түбәндәге чаралар булырга тиеш: корылмаларны карап тоту һәм ремонтлау, хәрби һәм мактаулы күмүләргә карап тоту, шулай ук дөүләт саклавындагы башка күмү һәм һәйкәлләргә карап тоту, муниципаль заказның тиешенчә үтәләшен тикшереп торы.

4.10. вәкаләтле орган муниципаль бирем (заказ) составына түбәндәге товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр исемлеген сатып алуны тәэмин итәргә тиеш:

- электр, жылылык һәм башка инженер жиһазларын, өгөр мондый жайланмалар һәм техника булган очракта, жир казу техникасын тезек хәлдә тоту, транспорт чаралары;

- керү зонасында зиратның исеме, аныкы (милек формасы) һәм эш режимы, зират планы булган стенд һәм мәгълүматны үз эченә алган белешмә-мәгълүмат стенды булу;

- зират территориясендә урнашкан административ биналарны, корылмаларны, корылмаларны тиешенчә карап тоту;

- юлларны, аллеяларны, гомуми файдалану урыннарын, зират коймаларын тиешенчә карап тоту;

- техник ихтыяжлар өчен сулы жыела торган баклар, санузеллар булу һәм зиратларда тиешле тәртиптә тоту;

- зират территориясен көнкүреш чүп-чарыннан кимендә 3 айга 1 тапкыр жыештыруны гамәлгә ашыру;

- корыган һәм авария хәлендәге агачларны вакытында кисү, зират территориясеннән аларны чыгару;

- язгы-жәйге чорда (майдан августка кадәр) янгынга каршы чараларны гамәлгә ашыру максатларында зират территориясендә кимендә 1 тапкыр үлән йолып алу;

- көндәлек чүп-чардан чистарту һәм чүп-чар чүп жыючыларны айга кимендә 1 тапкыр чистарту, зиратларга массакуләм килү чорында - атнасына кимендә 1 тапкыр, шулай ук чүп-чар тупланган саен;

- калдыкларны калдыкларны калдыкларны алып китү графигы нигезендә зират, коммуналь калдыкларны жыештырудан, шулай ук калдыклар тупланган саен читкә чыгару;

- калдыклар тупланган саен, килүчеләргә бәдрәфтән сыек көнкүреш калдыкларын алып чыгу;

- эчке юллардан һәм аллеялардан файдаланырга мөмкинлек бирә торган вакыт-вакыт каты өслекле аллеялардан механикалаштырылган һәм кулдан кар жыеп алу;

- күмү урыннарын карау хезмәтләре күрсәтү;

- янгың куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү;

- әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы законнар таләпләрен үтәү;

4.11. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар күрсәтә торган ритуаль хезмәтләр турындагы мәгълүмат әлеге зиратларның белешмә-мәгълүмат стендында, шулай ук әлеге оешмаларның рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

Зиратлар территориясендә эшчәнлек алып баручы башка оешмалар үзләренең Интернет-порталларында бәяләрне (тарифларны) күрсәтеп, күрсәтелә торган ритуаль хезмәтләр турында мәгълүматны урнаштырырга тиеш.

4.12. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар айга кимендә 1 тапкыр зират территориясен тикшерергә һәм, тезексезлекләр һәм ватылулар ачылган очракта, тиешле ремонт ясарга тиеш. Күрсәтелгән эшләренә төгәл үтәүнең конкрет сроклары әлеге зиратлар карамагында булган жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

V. Күмү тәртибе

5.1.Жирләү мәрхүмнең гәүдәсен (калдыкларын) аның ихтыярын исәпкә алып, санитария һәм башка нормаларга һәм кагыйдәләргә каршы килми торган гореф-гадәтләргә һәм традицияләргә туры китереп күмү буенча йола гамәле булып тора,

Жирләү мәрхүмнең гәүдәсен (калдыкларын) жиргә күмү юлы белән (кабергә яки склеп) башкарыла.

Күмү законнар нигезендә башка ысуллар белән дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Бу жирлек халкының традицияләрен, горейф-гадәтләрен һәм йолаларын исәпкә алып башкарыла. Күмү билгеле бер дини конфессия зираты территориясендә башкарыла.

5.2. Мәрхүмне күмү ир яисә хатын (ир яисә хатын), ата-аналар, балалар һәм башка туганнарның яисә вафат булганның законлы вәкиле гаризасы буенча, ә шундый зат булмаганда, жирләү бурычын үз өстенә алган башка зат булмаганда башкарыла.

5.3. Мәет жирләүгә рөхсәт муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә һәм бары тик граждән хәле актларын рәсмиләштерү органнары тарафыннан бирелгән билгеләнгән рәвештәге үлем турындагы тиешле документларны тапшыру буенча гына бирелә.

Жирләү өчен урын (участок) гамәлдәге зиратларда санитария һәм башка кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә бушлай һәм катгый бирелә.

5.4. Һәр күмү, түбәндәге мәгълүматларны күрсәтеп, жирләүләргә теркәү китабында теркәлә:

күмү елы, ае, күмү саны;

сектор, участок, рәт һәм кабер номеры;

фамилиясе, исеме, атасының исеме, адресы;

туган елы, ае, көне;

үлү сәбәбе һәм елы, ае, көне;

үлем турында документның датасы һәм кем тарафыннан бирелгән;

кабер ташын кую датасы;

Үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм туганнары адресы, андый зат булмаганда, жирләү бурычын үз өстенә алган башка затныкы күрсәтелә.

5.5. Аеруча куркыныч инфекцияләрдән үлгән затларны күмү, сәламәтлек саклау органнары белән килештереп гамәлгә ашырыла.

5.6. Үлгәннәрнең калдыкларын кире алу күмү вакытыннан да иртәрәк булмаган вакытта һәм ишелми торган грунтта күмелгәндә рөхсәт ителә (анда таркалу һәм минерализация процесслары акрыная). Кабердән калдыкларны кире алуны елның салкын вакытында, көндөз, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары вәкилләре катнашында башкарырга тәкъдим ителә.

Санитария-эпидемиология хезмәте органнары калдыкларны кире алу һәм аларны, әлеге жирлектә эпидемиологик һәм эпизоотик вәзгыятьне исәпкә алып, үлем сәбәбе турында медицина учреждениесенең белешмәсен күрсәтү буенча башка урынга күчерү мөмкинлегенә турында бәяләмә бирә.

5.7. Эксгумация (кабердән калдыкларны кире алу) гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

5.8. Эксгумация очрагында, калдыклар алынганнан соң, кабер кичекмәстән күмелергә тиеш.

Мәетнең калдыкларын кире алу һәм күмүне юкка чыгару турында зиратның күмү урыннарын теркәү кенәгәсендә тиешле тамга куела.

VI. Кабер казу

6.1. Кабер казу тик жир кишәрлекләргә бүлеп бирелгән гамәлдәге зиратларда гына чиратлылык тәртибендә башкарыла.

Зиратны секторларга бүлгәндә, каберләр өчен урыннар шушы секторларның берсендә саф тәртибен саклап, күмү зонасын планлаштыру сызыгы буенча бирелә.

6.2.Һәр үлгән кешене күмү аерым кабердә башкарыла. Туганнары теләге буенча җирләү мәрхүмнең якин туганнары каберендә гамәлгә ашырылырга мөмкин (туфракка карап 10-20 ел)(тиешле документларны күрсәткәндә җирләү юлы белән).

Каберләр арасындагы ераклык озын якларда 1 метрдан артмаска тиеш, кыска якларда 0,5 метрдан артмаска тиеш.

6.3. Һәр аерым кабер өчен уртача 2,5x 1,5 м зурлыктагы участок бирелә. Кабер җире, җирле туфрак-климат шартларын исәпкә алып, күмү ысулына, дини үзенчәлекләргә бәйле рәвештә билгеләнә. Үлгән балаларны күмгәндә, кабер участкасы күләме кими.

6.4. Кабер төбәннән грунт сулары биеклегенә кадәр кимендә 0,5 м булырга тиеш. Кабернең тирәнлегенә күмү стилинә карап билгеләнә.

6.5. Һәр кабер өстендә җир өсте өслегеннән 0,5 м биеклектәге җир өеме (калкулык) (су өстеннән саклау өчен кабер кырыйлары өчен чыгыш ясарга тиеш) яисә тирән плитә булырга тиеш.

VII. Зират территориясен оештыру

7.1.Зират территориясе яшелләнделергә тиеш.

Зиратларны яшелләнделергәндә, куе һәм күлгәле утыртмалар күмү участкаларын аэрацияләү һәм инсоляцияләү шартларын начарайта, туфракта дым туплануга ярдәм итә һәм зарарсызландыру һәм минерализация процессын тоткарларга мөмкин. Шуңа күрә куакларны һәм бигрәк тә зур һәм куе ябалдашлы агачларны тыгыз утыртырга ярамый.

7.2.Зиратлар, агачлар, куаклар һәм агачлар утырту территориясе тирәли яшел зонага аллеялар, юллар, майданчыклар ясау җирле бюджет акчалары исәбеннән башкарыла, шулай ук юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре дә файдаланылырга мөмкин.

7.3.Клумбаларда, газоннарда, шулай ук аерым каберләрдә чөчәкләр утыртканда аларның чөчәк атуының вакытын исәпкә алырга кирәк. Кабер калкулыгының өске яссылыгын чөчәк атучы үсемлекләр капларга мөмкин.

7.4.Зиратка керү юлы участокның үлчәменә, аның торак пунктның керә алырлык урамнарына яки зират эчендәге юллар челтәрләрен планировкасына карата урнашуын исәпкә алып ясала.

Керү юлын ясаганда, зиратның барлык секторларына юлны кыскартыргатырышуны күз алдында тотарга кирәк.

Зур зиратларда төп һәм ярдәмче берничә керү (керү) юлы булырга мөмкин.

7.5. Чыгу өчен зират капкасы киңлегенә 4-5 м булырга тиеш.

Зиратка керү юлы алдында туганнарны һәм озатып йөрүчеләрне, траур майданчыгын һәм автостоянканы көтү һәм чүп җыю майданчыкларын күздә тотарга кирәк.

7.6.Зиратның бөтен территориясе киртәләп алынырга тиеш. Зиратларда, кагыйдә буларак, биеклегенә 2 м дан да ким булмаган койма булырга тиеш.

7.7. Зиратның зурлыгына карап, аның территориясендә түбәндәге биналар һәм корылмалар урнаштырыла:

- хужалык корылмалары (кладовойлар);
- инвентарьны саклау өчен урыннар;
- эскәмияләр, чүп савытлары һәм башкалар.